

Kirjallisuuden käsitteitä

Aihe on konkreettinen tapahtuma tai tapahtumasarja.

Juoni esittää tapahtumat tietyssä järjestyksessä.

Kertoja **Minäkertoja** kertoo tapahtumat yksikön ensimmäisessä persoonassa. Minäkertoja voi itse osallistua tapahtumien kulkuun henkilönä.

Kaikkietävä kertoja tietää enemmän kuin henkilöt, joista kertoo. Hän pystyy lukemaan jopa henkilöidensä ajatukset ja aikeet. (Kenen näkökulmasta kirjaa kerrotaan?)

Muista, että kertoja ei ole sama henkilö kuin kirjailija.

Henkilöt (Millaisia henkilöitä kirjassa on? Mitä heistä saadaan tietää? Millaiset ovat henkilöiden väliset suhteet?)

Päähenkilö on teoksen keskeinen henkilö, jolle tarina tapahtuu.

Sivuhenkilöt vaikuttavat tapahtumien kulkuun tai ovat muuten keskeisiä.

Taustahenkilöt ovat vilahduksia tekstissä.

Miljöö on kertomuksen tapahtumien aika ja paikka.

Motiivi on tekstissä usein toistuva merkityksellinen esine tai asia.

Teema Mistä teoksessa oikeasti on kyse? Mistä teos oikeasti kertoo? Mikä on sen syvälinen aihe?

Käännekohta on tekstissä tapahtuva juoneen merkittävästi vaikuttava käänne.

Huippukohta eli **kliimaksi** on tekstin käänne, jolloin jokin erityisen merkittävää tapahtuu.

Intertekstuaalisuus eli tekstienvälisyys tarkoittaa sitä, että tekstissä viitataan johonkin toiseen tekstiin.

Rakenne Millaisia lukuja kirjassa on? Millaisia kappaleet ovat?

Millaisia ovat virkkeet ja lauseet? Onko tekstissä **takaumia** tai **ennakoiteja**?

Kieli Onko tekstin **tyyli** humoristinen, ironinen, puheenomainen, asiallinen tms.? Onko tekstissä käytetty murre- tai slangisanoja?

Onko tekstissä uusia sanoja tai kuvailevia sanoja? Onko tekstissä paljon kuvauksia? Onko tekstissä käytetty kielikuvia eli **metaforia**? Onko tekstissä **aukkoja**? Kuka tekstissä puhuu?